

FISKÅ FÔRUM

Nr 4 - 2018

Frister odelsjenta
med rosa traktor

Fôr for god
dyrevelferd

Tett oppfølging ga
gode resultater

Fiskå Mølle



HØG KONSENTRASJON AV DRØVTYGGARFÔRET

Fiskå Mølle sitt kraftfôr er veldig konsentrert om dagen, noko som er lett å sjå på medlem.tine.no i TINE OptiFor. Både energi- og proteinverdiane i TopLac-serien ligg svært høgt, og fleire kundar rapporterer om veldig god respons i mjølkeproduksjonen. Også Melketopp-serien samt FiberMix har ein konsentrasjon både på energi og protein som gjer at dei konkurrerer svært godt i marknaden.

Vi ynskjer våre kundar lykke til med fyllinga av den utvida mjølkekvoten i 2018!

KVALITETSSTRØ

Bestill strø av god kvalitet til konkurransedyktige priser hos Fiskå Mølle

- Spon
- Easy Way
- Easy Strø

Ta kontakt med Fiskå Mølle eller en lokal forhandler

Fiskå Mølle



BESTILL FØR TANKEN ER TOM

Sjåførene som kjører ut kraftfôr går nå inn i årets travleste tid. I tillegg er det tidlig mørkt og ofte fare for litt glatte veier, og da tar leveransene lengre tid. Derfor blir vi svært takknemlige når bonden er tidlig ute med å bestille det som trengs i ukene fram mot nyttår.

Hva som er å bestille i god tid kan variere fra mølle til mølle, men 4-5 dager før tanken er tom er perfekt for planleggeren på Fiskå.

Enklare fôring med kraftfôret Sauefôr Drektig

God fôring vinterstid gir færre dødfødsler og fleire livskraftige lam.

SAUEFÔR DREKTIG:

- Ekstra rik på E-vitamin
- Full dose makro- og mikromineral
- Organisk selen
- Positiv PBV
- Høg andel norske kornvarer

Anbefalt dosering: 3 til 5 hekto per dag.

Holdige sauer bør i staden få tilskotsfôret «Premium Drektig Sau», 15-40 gram per dag.



GODT GJORT ER
BEDRE ENN GODT SAGT

FOR BESTILLING:
Tlf: 51 74 33 00
www.fiska.no

Fiskå Mølle

Grovfôrmangel?

Gje dyra dine FiberMix med maxammonhavre

PASSER TIL ALLE DRØVTYGGERE

Grovfôrerstattaren FiberMix inneheld høg andel fiberrik maxammonhavre.

FORDELAR:

- Alkalisk pH, grov struktur og høgt fiberinnhald sikrar godt vommiljø
- Positiv PBV er gunstig til seint hausta grovfôr
- Inneheld mineral og vitamin



- Koparnivå tilpassa sau langs norskekysten
- Kan gjeast i store mengder til både storfe, sau og geit
- Perfekt å kombinere med TopLac, Melketopp etc.

GODT GJORT ER
BEDRE ENN GODT SAGT

FOR BESTILLING:
Tlf: 51 74 33 00
www.fiska.no

Fiskå Mølle

NÅR ODELSJENTA ODA FÅR BESTEMME

Tonje Pedersen

Felix André Skulstad

- Neste gang du kjøper ny traktor, må den være rosa! sa Oda (15). Far Tjalve Braut prøver så godt han kan å legge til rette for at datteren en dag vil ta over gårdsdriften. Han tok henne på ordet og kjøpte en helt ny rosa New Holland - til en verdi av 1.8 millioner kroner.

Det er en helt vanlig tenåring som åpner døra i hovedhuset på gården på Klepp denne ettermiddagen i oktober. Med stramme jeans, topp og en lang, blond hestehale er 15-åringen et godt stykke unna kjeledressen faren gjerne vil se henne mer i. 10.-klassingen er midt i leksene før hun skal videre til kveldens voltige-trening. Som tenåringer flest har Oda Braut nok å gjøre med fritidsaktiviteter, skole og venner. For å få henne til å bruke litt mer tid hjemme på gården, prøver far Tjalve nye grep. Ett av dem var å ta datteren på ordet og kjøpe en splitter ny New Holland T7210. Den rosa traktoren er akkurat kommet til gårds, og odelsjenta er strålende fornøyd.

- Dæ æ så kult! Jeg hadde aldri forventet at far skulle gjøre noe sånt! Jeg gleder meg veldig til å kjøre til skolen med den.

ROSA SKOLETRANSPORT

For det er sånt de gjør på Jæren - kjører til ungdomsskolen i traktoren. Verken lærere eller elever reagerer på det. Venner er fulle av misunnelse over den kuleste traktoren i skolekretsen på Klepp ungdomsskole.

- Det er mange som har kommentert at jeg har så kul traktor. Jeg var ganske stolt den dagen far hentet meg på skolen i den.

Inne i garasjen på gården står traktoren og skinner. Den er foreløpig lite brukt, selv om Oda har kjørt litt med den på gården og til og med øvelseskjørt på veien. Hun gleder seg til å få ferdig lappen og bruke den aktivt.

- Planen er at jeg skal bruke den til å hjelpe far på gården, og så skal jeg kjøre til trening og skolen med den.

>>

Ifølge Oda Braut (15) har hun den kuleste traktoren på Jæren. I høst kom en splitter ny rosa New Holland til gården på Klepp.



For å friste datteren til å jobbe på gården, lar Tjalve Braut datteren Oda (15) ta nyfødtavdelingen, mens han selv måker hos grisene.



Hovedgeskjeften på gården er gris, fordelt på 4.000 kvadratmeter grisehus og purker som griser hver tredje og fjerde uke.



HARDT ARBEID

Far står og ser på mens datteren klatrer opp i førerhuset. Den er ikke akkurat liten til en så ung jente. Til seg selv har han samme type traktor, om enn litt større, og er fornøyd med den siste investeringen.

– Noe må vi gjøre for å få ungdommene til å interessere seg litt i gårdsbruket, sier Braut, munter over det overraskende stuntet.

– Det beste var at hun aldri hadde trodd dette! Hun kommer nok til å trekke hannkatter med den traktoren, ler han, og fortsetter:

– Det har alltid vært rosa med henne. Det er jo det samme for meg. Jeg bryr meg ikke om jeg kjører rosa traktor, jeg.

Som 21-åring kjøpte Tjalve Braut sin egen gård på Jæren. Det var en stor investering for den unge mannen, som var nummer to i søskenflokken og dermed ikke odelsgutt på gården på Kleppe. Han startet i det små, med 70 mål dyrket mark, og har gjennom hardt

arbeid og god styring vokst seg stadig større. Underveis har han kjøpt opp to ekstra gårder og har i dag 400 mål med dyrket mark, i tillegg til 300 mål som han forpakter av andre grunneiere i området. Men hovedgeskjeften er gris, fordelt på 4.000 kvadratmeter grisehus og purker som griser hver tredje og fjerde uke. Fatland kommer ukentlig til gården for å hente smågris.

– Det er lave priser på gris akkurat nå, men jeg har hatt et kjempeår på kornet, forteller bonden, som har en årlig omsetning på rundt ti millioner kroner.

– Jeg har alltid jobbet mye, og det er nok nøkkelen for en bonde. Det kreves enormt mye jobb, men det er jo livet mitt. Jeg ville aldri gjort noe annet.

HVORDAN FRISTE UNGDOMMEN?

Mens far sjøl er i sin beste alder, spinner tankene litt om hva som skal skje videre med gården den dagen han ikke kan jobbe lenger. Målet er at datteren Oda tar over, selv om hun

er langt fra klar til gårdsdrift den dag i dag. Gjennom noen taktiske grep gjør han jobben så fristende som mulig og vet å berømme henne for innsatsen.

– Hvis ungdommer bare settes til å gjøre drittjobbene, gidder de ikke. Derfor er det ofte jeg som måker dritt, mens hun jobber i nyfødtavdelingen eller andre steder som er mer spennende for henne. Sjefene må ta dritten, de også.

Etter flere studiereiser til Danmark har Braut sett hvordan rekrutteringen foregår i nabolandet. Mange av tipsene har han tatt med seg hjem og bruker bevisst i rekrutteringen av datteren.

– Det handler om å friste ungdommene litt, vise at jobben er kjekk og ikke bare består av skitt og møkk. Og jeg betaler godt. De må få god lønn, ellers gidder de ikke. Sånn tenker jeg i alle fall. Jeg motiverer og oppmuntrer så godt jeg kan, og slik håper jeg at interessen blomstrer opp. Foreløpig er jeg ikke overbevist.



ODELSJENTA

For Oda har mange planer de kommende årene. Akkurat nå satser hun for fullt innen voltige, og ble blant annet nummer fire i årets NM i hennes klasse. Til høsten begynner hun på idrettslinja ved Bryne videregående skole og tenker på å ta seg et år i utlandet for å trene mer. Men et sted i underbevisstheten jobber tankene likevel. Hun er foreløpig ung. Men ja, hun skal jo bli bonde!

– Jeg har alltid visst at jeg skal ta over en eller annen gang når far ikke kan drive lenger, men jeg vil gjøre mye annet først. Det er en spennende jobb med mye å gjøre, men så er det også mye jobb og lite ferie. Det blir uansett veldig lenge til.

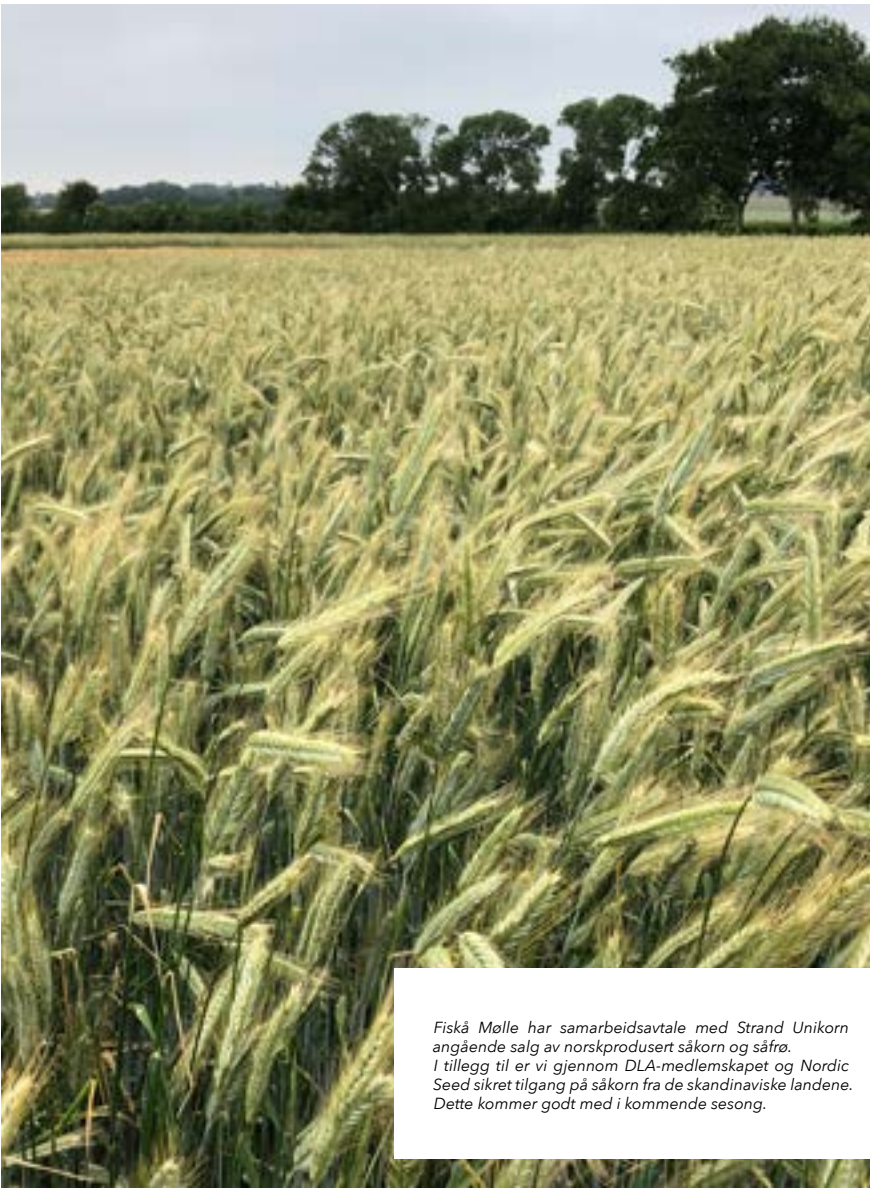
Til våren blir Oda å se langs veien i den rosa traktoren. Får far det som han vil, sitter hun også bak rattet når neste traktortak skal tas. ||

Såkorn for våren 2019

Fiskå Mølle har samarbeidsavtale med Strand Unikorn angående salg av norskprodusert såkorn og såfrø.

 Oddbjørn Lobekk, Plantekultursjef, Fiskå Mølle

 Oddbjørn Lobekk



Fiskå Mølle har samarbeidsavtale med Strand Unikorn angående salg av norskprodusert såkorn og såfrø. I tillegg til er vi gjennom DLA-medlemskapet og Nordic Seed sikret tilgang på såkorn fra de skandinaviske landene. Dette kommer godt med i kommende sesong.



Avtalen og det langvarige samarbeidet sikrer Fiskå Mølle og våre kunder tilgang til norskprodusert såkorn tilpasset norske klimatiske forhold. I tillegg til Strand Unikorn som vår hovedleverandør på såvarer er vi gjennom DLA-medlemskapet og Nordic Seed sikret tilgang på såkorn fra de skandinaviske landene. Dette kommer godt med i kommende sesong.

ÅRETS SÅKORNTILGANG

Våren 2018 var et krevende år med tanke på å skaffe nok såkorn og transportkapasitet. Vi hadde betydelig import av bygg fra Sverige, og takket være sen vår klarte vi å skaffe nok til alle våre kunder. Årets tilgang på såkorn av norskprodusert vare er sterkt preget av dyrkingssesongen i år og de ekstremt tørre forholdene vi hadde på Østlandet. Som annet

korn er avlingene av såkorn redusert opp mot 50 prosent på mange arealer.

Det er spesielt havre som er hardt rammet av tørken. Etter to utfordrende sesonger på rad er de nasjonale beredskapslagrene av såkorn så godt som oppbrukt. Det vil derfor i år være et behov for å importere betydelige volumer av såkorn for å supplere den norske produksjonen.

Det er ikke bare i Norge at tørken har rammet såkornproduksjonen. Hele Nord-Europa er rammet, noe som fører til meget begrenset utvalg av både sorter og volum. Sverige, som vi tidligere har hatt import fra, mangler alene rundt 45.000 tonn såkorn, så tilbudet over aktuelt sortsmateriale for dyrking i Norge er preget av dette. Vi erfarer likevel at det er såkorn å få tak i slik at det er mulig å dekke opp

neste års såkornbehov, selv om prisene er høye - noe som også gjenspeiles i årets utsalgspris. Sortene som importeres er alle sorter som er vurdert som velegnet for dyrking her i landet.

ÅRETS SÅKORNKVALITET

Analyser av årets såkornpartier viser at kvaliteten er god. De fleste partier har svært lav sjukdomssmitte og derfor lavt beisebehov. Det er svært lite spiretregghet i årets såkorn. Som følge av tørken ser vi at mange partier er småkorna også har lav tusenkornvekt.

HØSTKORNAREAL

Årets høst med fine muligheter til å få sådd høstkorn har gitt et svært stort høstkornareal. Det antas at det er sådd så mye som 500.000 daa høstkorn. Dette vil selvfølgelig redusere etterspørsel etter vårkorn.

IMPORT SÅKORN

Vi har gjennom sensommeren og høsten jobbet med å skaffe sorter og volum på import. Myndighetene har fulgt opp med å sette ned tollen fra 1. november. Dette gjør at vi har litt bedre tid enn normalt på å fremskaffe importert såkorn. Vi har noe havre fra Finland, Sverige og Danmark på vei til oss tidlig i 2019.

Vi er derfor trygge på at det blir nok såkorn til alle også for kommende sesong, men sortsutvalget vil begrenses utover vinteren. Har du spesielle ønsker om sort, bør du ikke vente med å bestille. ||

Lurer du på noe angående såkornsituasjonen i år eller neste:

Ta kontakt med Plantekultursjef Oddbjørn Lobekk i Fiskå Mølle.
Mobil: 982 61 255
E-post: olobekk@fiska.no

Eller kontakt din lokale mølle

Fiskå Mølle Trøndelag	Per-Arne Nesjan	977 31 686
Fiskå Mølle Flisa	Jan Bjørnstad	979 91 701
Fiskå Mølle Moss	Glenn Snellingen	905 19 101
Løten Mølle	Gjermund Østgård	452 51 040
Østmøllene	Trond Sætra	950 64 812
	Astrid L.Fjeld	995 26 520
	Ole Foss	405 55 820
Skjelfoss korn	Kim-Reidar Martinsen	905 47 565

PURKE TIL LEIE

 Tonje Pedersen

 Marius Vervik

Som en av 13 purkeringer i landet, leier Jærgris AS ut 1100 purker til ti bønder i området. Med en grisingsprosent på 85 så langt i år, og hele 92 de siste to månedene, går familiebedriften bedre enn noen gang. Optimalisering av innemiljø og god rådgiving har gitt bedre trivsel hos grisene.

Dette er historien om hvordan Liv Høyland, den daglige lederen i familiebedriften Jærgris AS, snudde bedriften fra konkurs til pluss på kort tid - i tett samarbeid med Fiskås rådgiver Armando Oropeza, produksjef i svin hos Fiskå Mølle. Etter å ha vært medeier i firmaet i fem år, gikk Høyland inn som daglig leder i 2012.

– Jeg ville gjøre alt for at dette skulle være liv laga.

NAV MED TI SATELLITTER

Det er midt på dagen i Tegleveien utenfor Bryne. Inne hos Jærgris sover purkene, mens de ansatte sitter på kjøkkenet og har full oversikt over hva som skjer nede hos grisene.

Grisehuset på 3000 kvadratmeter består av én bedekkingsavdeling og én drektighetsavdeling. Store glassvinduer oppe på kjøkkenet gjør det mulig å følge med på grisene, uten å være fysisk tilstede inne i selve bingene.

– Etter at vi fikk en god rådgiver inn, har det gått riktig vei for oss. Optimalisering er i fokus hele tiden, forteller Høyland.

Som én av totalt 13 på landsbasis, driver Jærgris AS en ring med purker som leies ut til bøndene i området. Purkene kjøres ut til bøndene før grising og kommer hjem igjen når de er klare for ny bedekking, mens bøndene beholder grisungene. Jærgris er selv navet, og bøndene er satellittene, besetninger som produserer smågriser uten å eie purkene. Totalt har Jærgris 1100 purker som leies ut til ti satellitter fordelt på 340 fødebinger.

– Som en tommelfingerregel sier vi at drektigheten varer i tre måneder, tre uker og tre dager. Purkene kjøres ut til satellittene to uker før grising og er sammen med grisungene i fem uker. Etter tre til fem dager er de klare for ny bedekking.

>>

Fiskås rådgiver Armando Oropeza sjekker vanniplene hos purkene på Jærgris AS. Dette er blant noen av tiltakene som er gjort i purkenavet.

CODE RESULTATER

Jæren Purkering ble stiftet i 2009 og gikk konkurs i 2013. Høsten 2012 startet Liv Høyland snuoperasjonen, men da var det for sent. Under det nye navnet Jærgris AS startet hun opp igjen, nå med helt andre forutsetninger. Kursen ble langt om, og i dag har Jærgris gode resultater både økonomisk og i grisingsprosent. I 2017 kom Armando Oropeza fra Fiskå Mølle på banen – og Høyland var lydhør. I dag har hun oppgradert ventilasjonsanlegget i navet, og investert i en ny styringsboks, som måler ammoniakk og CO2. I samarbeid med Jærgris gjennomførte Oropeza blant annet målinger av gasskonsentrasjoner, CO2 og ammoniakk, i navet. Her fant han veldig høye nivå av ammoniakk, spesielt om morgenen.

– Det ble installert en ammoniakkmåler som Liv kan sjekke via en app på telefonen. Ammoniakknivået i grisenes oppholdssone bør ligge lavere enn 10 ppm, i henhold til Mattilsynets retningslinjer for svinhold. Vi har også evaluert organer fra purkene som ble sendt til slakt. Der fant vi ut at rundt 40 prosent av purkene hadde urinveisinfeksjoner, noen av disse med høy pH i urinen. Dette kan medføre redusert drektighetsrate.

MER VANN TIL PURKENE

Løsningen ble å starte med to tiltak: Først ble Jærgris anbefalt å øke antall drikkenipler per binge. Det ble installert tolv per binge, for å sikre bedre vanntilførsel. Videre ble det tilsatt benzosyre i kraftfôret, som fører til en reduksjon i urinens pH, dette for å hemme bakteriell vekst. Disse tiltakene, i tillegg til forbedret ledelse og motivasjon hos de ansatte, har ført til merkbare bedringer, mener Oropeza.

– Betente blærer kan unngås ved å gi bedre tilgang til vann. De drakk rett og slett for lite. Det var et hierarki i bingene der noen purker kontrollerte drikkeniplene. Ved å gi større tilgang til vann, fikk grisene det bedre. Nå er det nok til alle hele tiden. Vi fant også at ammoniakknivået var høyt i purkenes oppholdssoner. Begge disse endringene gjorde at grisningsprosenten gikk opp, sier han.

De nye tiltakene har gitt resultater hos Jærgris. Mens grisningsprosenten i 2016 var på 76 prosent, har den gradvis forbedret seg. Året etter var den på 80 prosent og nå ved siste kontroll i september var grisningsprosenten på hele 85 prosent. I tillegg har antall urinveisinfeksjoner gått kraftig ned hos Jærgris. Mens tidligere undersøkelse viste at rundt 40 prosent av purkene hadde urinveisinfeksjon, ble purkene igjen testet i 2018.



Armando og de ansatte på Jærgris deler erfaringer. God kommunikasjon og gjensidig tillit er viktig for å oppnå gode resultater.



Purker får cirka seks Fen avlsfôr daglig ved flushing.



Purkene for to typer kraftfôr; avlsfôr til flushing og første måned etter inseminering og Opti Drektig fra 30 dager etter inseminering til flytting til satellittene.



Jærgris AS

- Et nav med 1100 purker som leies ut til satellitter når de er høydrektige.
- Ti satellitter i navet produserer smågris.
- Purkene eies av Jærgris, mens grisungene eies av bonden.
- Når grisungene er avvendt, går purka tilbake til navet for å bli inseminert på ny.



av purkene over tid, i likhet med hva nyere publikasjoner viser.

– Jeg setter stor pris på den jobben Oropeza har gjort for oss. Etter at han kom inn med gode råd har vi forbedret mye. Jeg har inntrykk av at en del bare vil vaksinere seg vekk fra alt, mens Oropeza hadde konkrete forslag på forbedring uten mer vaksinering. Nå måler vi ammoniakk og CO2 hver time hele døgnet. Det betyr at vi alltid vet hvordan miljøet er hos grisene, sier Høyland.

– Liv er enkel å samarbeide med. Hun tar tak med en gang og gjør de endringene som kreves. Det er motiverende både for henne og meg, og gjør at vi får til gode resultater. Endringene som har blitt gjort gjenspeiles i forbedret dyrehelse. Samtidig jobber vi kontinuerlig med optimalisering av driften, avslutter Oropeza.

– Av 15 purker som ble testet i september, fant vi bare én med urinveisinfeksjon, sier Oropeza.

MOTIVERENDE ENDRINGER

Hos Jærgris er det også blitt gjort tiltak med organiske mineraler med tanke på bein- og klauvhelse. For å styrke skjelett og klauver tilsettes nå organiske mikromineraler og mer vitamin D fra og med tidlig alder. Dette vil ifølge Oropeza medføre økt holdbarhet

Fôr for god dyrevelferd

Når man velger det riktige kraftfôret med den passende kombinasjonen av råvarer, næringsstoffer og tilsetningsstoffer, kan utfordringer i svineproduksjonen reduseres.

 Armando Oropeza, Rådgiver svin, Fiskå Mølle

 uvisst

På Fiskå Mølle gjør vi en konstant oppdatering i reseptene som tilpasses ny kunnskap, årstid, genetikk, problemstillinger som vi har sett i besetningene og observasjoner på slakteriet der vi undersøker organer både fra purker og slaktegriser.

Et godt eksempel er reduksjon av akutt hjertedød hos smågris og slaktegris etter tilsetninger av organisk selen til fôret, som vi begynte med i begynnelsen av 2016. Også i år har vi gjort noen oppdateringer i kraftfôret som viser gode resultater med tanke på forbedret dyrevelferd.

NYTT VITAMIN D

I 2018 har vi begynt å tilsette en ny vitamin D-kilde i purkefôret. Forsøk viser at dette vitaminet har større biotilgjengelighet og øker totalt antall muskelfibre i fostrene, og gir dermed økt kulltilvekst. Forsøk viser 3,6 kilo i gjennomsnittlig kulltilvekst ved bruk av denne kilden. I tillegg oppnår man bedret opptak og utnyttelse av kalsium og fosfor.

ORGANISKE MINERALER

Et eksperiment som nylig ble gjennomført viser at når organiske mineraler, som organisk kobber, sink og mangan blir tilsatt i purkefôr gjennom hele produksjonssyklusen (rekruttering, drektighet og laktasjon), reduseres bein- og klauvproblemer. Derfor har vi begynt å tilsette en andel av totalt behov for mikromineraler i organisk form.

Vi forventer derfor at kombinasjonen mellom den nye vitamin D-kilden i tillegg til de organiske mineralene skal forbedre bein- og klauvstruktur hos purkene i besetninger med slike problemer.

AVVENNING UTEN MEDISINSK SINK

Fra høsten 2017 har vi kjørt tester med organiske syrer i smågriseføret, som førte til at enkelte har redusert eller kuttet ut bruken av medisinsk sink. Nå inneholder både Vital og Vital Pluss en kombinasjon av organiske syrer som vi mener er gunstige og som kan være med på å redusere behovet for medisinsk sink.

Anbefalingen er å bruke Av-torv mikro som er tilgjengelig hos Fiskå (en liter/ti griser daglig fra ei uke før avvenning til 14 dager etter avvenning) kombinert med Opti Vital eller Opti Vital Pluss i hele perioden. Av-torv mikro inneholder 375 mg av mikroinnkapslet sink, en type sink som virker i tarmen i lavere konsentrasjoner enn uorganisk, ikke-innkapslet sink.

UROLIGE SLAKTEGRISER FØRER TIL HALEBITING

Generelt mener vi at det har vært en reduksjon i forekomsten av halebiting det siste året, men dette er fortsatt en utfordring i noen grisehus. Når vi får beskjed om at halebiting har oppstått, er første trinn å identifisere stressfaktoren som fører til dette. Noen ganger kan det være romtemperaturen ved innsett, ønsket temperatur, minimum ventilasjon, høyt innhold av ammoniakk eller CO2 i fjøset, mangel på rotmateriale, ugunstig plassering av drikkeniplene eller for lav tildeling av vann. Dette er bare noen eksempler på hva som kan føre til halebiting.

Vi pleier også å sjekke magehelsen til grisene på slakteriet. Vi har funnet at grisene fra noen besetninger har magesår, mens griser fra andre besetninger som bruker det samme kraftfôret, har fine magesekker. Dette kan indikere at grisene i enkelte besetninger opplever stress. Stressfaktorer kan være vanskelige å identifisere.

For slike tilfeller har vi laget et kraftfôr som for tiden er under testing. Dette kraftfôret har vist tydelig reduksjon av uro og halebiting i noen besetninger.

Til slutt vil jeg si til våre eksisterende og potensielle kunder at vi hos Fiskå Mølle jobber hver dag for å anvende kunnskapen vår i produksjonen av kraftfôr, som skal styrke dyrevelferden og samtidig ta økonomien i svineproduksjonen med i beregningene. ||

Ta kontakt med våre rådgivere for mer informasjon om fôr og godt dyrehold.



Kontakt Armando Oropeza
Telefon: 940 32 920
Epost: armando@fiska.no



- Kalkuner er veldig sosiale dyr

Mona og Jon Egil Grøtvedt har ti tusen kalkuner som naboer, og det trives de godt med. Flere ganger om dagen er de innom kalkunhuset for å sjekke at alle har det bra, og innimellom får fuglene til og med litt kos.

 Tanja Hauge Reine

 Tanja Hauge Reine

Når dørå åpnes inn til kalkunhuset snur samtlige av de fem tusen kalkunhanene hodet sitt og stirrer mot oss. Og sakte, men sikkert, beveger flokken seg i vår retning, mens de «gobler» i velkjent kalkunstil.

– De er fascinerende og sjarmerende dyr, sier Jon Egil Grøtvedt.

Sammen med kona, Mona Grøtvedt, driver han en gård med kalkunproduksjon i Svinndal, i Våler kommune i Østfold.

– Vanligvis er det kyllingproduksjon vi driver med, men vi varierer med kalkun innimellom, for huset er tilpasset begge deler. Dette er det tredje innsettet vi har med kalkun, sier Jon Egil Grøtvedt.

For omlag 14 uker siden fikk de levert ti tusen kalkunkyllinger, fem tusen kalkunhøner og fem tusen haner. Hønene ble levert til slakting da de var 12 uker, mens hanene blir boende noen uker til.

– Kalkunhønene blir jule- og nyttårskalkuner. De vi leverte fra oss tidligere i høst veide i snitt cirka 6,9 kilo, og det er vi veldig godt fornøyd med. Hanene blir blant annet til kalkunpålegg og kalkunbryst, og leveres ikke til slakting før de er 18-19 uker gamle. Da veier de kanskje mer enn det dobbelte av hønene, forteller Jon Egil Grøtvedt.

Ekteparet har drevet med kylling i nærmere 20 år, og det kombinerte kylling- og kalkunhuset stod ferdig i 2013.

LEVER TETT PÅ DYRENE

– Det er mye mer jobb med kalkun enn med kylling, men

samtidig er det mye triveligere. De har mer personlighet enn kyllingene, og er veldig kontaktsøkende. Hvis du lager høye lyder, bråker de tilbake. Og ellers går de og småklukker, sier Mona Grøtvedt. Hun forteller at de er inne i kalkunhuset hver halvtime det første døgnet, og minst to ganger om dagen nå som de er store.

– Slaktekyllinger er mye mer selvstendige, mens kalkunkyllinger må lære seg å spise og drikke. Og velter de, trenger de faktisk hjelp til å reise seg opp igjen. Vi passer også på at de beveger seg litt, og ikke bare legger seg til. Vi har blant annet montert vagler, som kalkunhønene sitter på, og jeg har lagt inn noen aktiviseringsleker i ulike farger, forteller Mona Grøtvedt. Hun har lært seg å kjenne igjen de ulike lydene kalkunene lager, slik at hun kan høre hvis noe er galt, for eksempel hvis noen har satt seg fast.

Inne i kalkunhuset er lyset dempet, slik at fuglene ikke skal bli stresset, for da begynner de å hakke på hverandre.

– Når vi får dem er de jo så søte, men de er ikke så greie med hverandre, og kan fly på hverandre når de bare er tre dager gamle. Det unngår vi når det ikke er så lyst rundt dem, sier Jon Egil Grøtvedt.

FØRKVALITETEN ER AVGJØRENDE

– Det er kun omlag 40 kalkunprodusenter i Norge, og alle holder til på Østlandet, sier Gulbrand Eng. Han er daglig leder i Østmøllene, som leverer fôr til ekteparet Grøtvedts kalkuner.

Som fôrprodusent understreker Eng viktigheten av å ha en nær relasjon til kalkunprodusentene.

>>



– For oss som lager maten til disse dyrene, er det avgjørende å være tett på produsentene, slik at de kan dele sin kunnskap og erfaring. Fôrproduksjon har blitt mer og mer optimalisert de siste årene, og konkurransen er stor, derfor er det viktig å være der det skjer, sier han.

Kalkunene har tilgang på fôr hele tiden, og når det er tomt fylles det automatisk på med nytt. Fôret tilpasses kalkunenes alder, og de skifter mellom fire forskjellige fôrvarianter i løpet av livet.

– Målet er å finne en god fôrbalanse, slik at kalkunene tar opp mest mulig næring fra maten. Det er både god økonomi og bedre for dyra, fordi det gir mindre og tørrere avføring, sier Eng.

Hvis fôrkvaliteten er dårlig, kan fuglenes våte avføring gjøre at underlaget som kalkunene går på, blir bløtt og fuktig.

– Fôrkvaliteten er kjempeviktig. Underlaget må holdes så tørt som mulig for at kalkunene skal ha det bra, sier Jon Egil Grøtvedt.

SPENNENDE NY FØRTILSETNING

– Det finnes ingen trylletriks når det gjelder føring, men det er viktig at kalkunene har dekket næringsbehovet når de er mette, sier Harald Hetland.

Han er utviklingssjef hos Fiskå Mølle, og er spesialist i tarmfunksjon hos fjørfe.

– Små endringer i fôret kan bety mye når du ganger opp med antall kalkuner i et innsett. En liten justering kan gi flere tonn mindre i avfall, og det har mye å si.

Hetland sender rundt en pose, som tilsynelatende inneholder lysegrå sand som lukter stramt og syrlig.

– Akkurat nå tester vi ut å tilsette dette i fôret til kalkunene her, for å prøve å optimalisere mikrofloraen i tarmen til fuglene, sier Hetland.

Blandingen er egenkomponert, og laget av en porøs sandlignende komponent.

Porene er fylt med en miks, og tanken er at steinen skal avgi denne miksen i tarmen når kalkunen har spist.

– Vi håper at det skal påvirke tarmmikrofloraen, slik at kalkunene ikke får irriterte tarmtotter. Så langt ser det veldig lovende ut, sier Hetland.

FÅ MYE KOS

Etter et kort besøk hos kalkunene lukkes døra, slik at det blir ro i kalkunhuset. I tillegg til tilpasset fôr og riktig belysning, påvirkes fuglenes trivsel også av været ute, og temperaturen inne i huset.

– Den ligger normalt på 20 grader. Hvis vi senker temperaturen, blir det ledig plass langs veggene, mens når temperaturen stiger, trekker kalkunene ut mot kantene, sier Jon Egil. Ifølge ham er det kalkunhønene som er de mest aktive.

– Hvis du går inn til dem, så pakker de seg rundt deg, så du er nødt til å bevege deg. De kjenner jo oss godt, men kommer det nye folk inn i huset, kan de bli litt stressa. Det gikk inn en mann med rød kjeledress en gang, og han skyndte seg ut igjen, for å si det sånn.

– Kalkuner har ulike personligheter, og noen er veldig kosete. Jeg koser masse med dem, og synger og klapper på dem. Jeg synes de er vakre, jeg. Veldig fine, legger Mona til. ||

Har du spørsmål om fôr til fjørfe? Ta kontakt med utviklingssjef kraftfôr.

Harald Hetland, Utviklingssjef kraftfôr
Telefon: 906 40 620
Epost: harald.hetland@fiska.no

Marcus Søyland, Produktsjef fjørfe
Telefon: 988 26 717
Epost: marcus.soyland@fiska.no

NYHEIT

Fyll mjølkekvota med TopLac® Fiber

Ved grovfôrmangel tilrår vi normalt å bruke FiberMix i tillegg til vanleg kraftfôr. Og når mjølkeproduksjonen skal aukast så tilrår vi normalt det protein- og energirike kraftfôret TopLac®.

For bønder som grovfôrmangel men berre har 1 kraftfôrsilo så tilbyr vi no eit heilt nytt og unikt produkt; TopLac® Fiber. Det består av 70% TopLac® Nøytral og 30% FiberMix.

TopLac® Fiber er ei perfekt løysing dersom du ønsker å kombinere meir mjølk med høgt kjemisk innhald i mjølka.

GODT GJORT ER BETRE ENN GODT SAGT

**FISKÅ MØLLE
ROGALAND**
Tlf. 51 74 33 00

**FISKÅ MØLLE
ETNE**
Tlf. 53 77 13 77

**FISKÅ MØLLE
TRØNDELAG**
Tlf. 73 85 90 60

**FISKÅ MØLLE
FLISA**
Tlf. 62 95 54 44

Fiskå Mølle
www.fiska.no

PÅ NORDNORSKE VEIER MED THOMAS

Glatt, mørkt, vind, snøvær og dårlig sikt. Det er hverdagen til Fiskå-sjåførene som leverer kraftfôr til bøndene i nord. For Thomas Christensen kan dagen starte med to grader og krype ned til minus 20 på bare noen timer.

 Tonje Pedersen

 Rune Stoltz Bertinussen

– Du er den første som har fått lov til å gå inn i denne bilen med sko på! Thomas Christensen, lastebilsjåfør for Fiskå Mølle, ler. Selv bruker han hjemmestrikkede raggsokker fra bestemor når han er ute og kjører. La det være sagt med en gang: man skal aldri, ALDRI, gå inn i styrhuset med sko! For dette er sjåførens verden. Her bor han annenhver uke, og her jobber, sover og spiser han. Det er så rent at familien hjemme i Vesterålen ler litt av ryddemanien hans.

– Ungan får ikkje gå inn med sko. Det e heilt sikkert!

EN UKE PÅ KRONGLETE VEIER

Thomas, som startet dagen hjemme på Sortland i Vesterålen, er på Bergneset og klar for en ny arbeidsuke. Han skal kjøre den faste ruta på 630 kilometer mellom Sortland og Alta og fylle opp tankene til de mange sultne dyrene på gårdene i nord. På veien laster han bilen på Risøyhamn og flere ganger på Fiskå Mølles lager i Balsfjord. Fiskå Mølle har ikke eget lager i Alta, derfor må han alltid ned igjen for å hente mer. Selv om de fleste gårdene ligger ganske nær hverandre, i alle fall i nordnorsk skala, er det enkelte steder mer enn to timers kjøreavstand mellom hver kunde. Hver og en venter de på kraftfôr, og alle får de akkurat det de har bestilt.

>>



– Er det en spesielt kronglete og vanskelig vei opp til gården, ja, da kan du være sikker på at det er dit jeg skal, ler Thomas.

Det er tidlig høst når Fiskå Forum besøker sjåføren. Ute er det ennå lyst både dag og kveld. Veiene er bare og tørre, selv om frosten spøker i kulissene og skumringen kommer snikende tidligere og tidligere for hver dag.

– Det er ikke for hvem som helst å kjøre her oppe. Du skal være litt robust, spesielt på vinteren, mener Thomas, som har lang erfaring med det tøffe føret.

– Det hender jeg starter dagen med to grader i Vesterålen og kjører i minus 20 i innlandet noen timer senere. Det er ganske utfordrende. Men jeg liker best å kjøre i innlandet. Der er klimaet mer stabilt, selv om det er kaldt. Vinteren er også mørk og svart, flere ganger møter vi stengte veier mellom Balsfjord og Alta. Bøndene er som regel løsningsorienterte og

ordner seg om vi ikke kommer frem, men vi gjør alt vi kan. Dyrene må jo ha mat. Det har stort sett gått veldig bra.

32 TONN MED FØR

Lastebilen, som veier totalt 50 tonn, kjører kraftfôr til storfe, sauer og gris, som Thomas, broren og to andre ansatte leverer til bøndene. Firmaet driver han sammen med broren. Selskapet er ikke en del av Fiskå Mølle, men kjører utelukkende for selskapet fra Tau i Rogaland.

– Det er kun oss de leier bulktransport av her oppe. Jeg har kjørt for Fiskå Mølle i 13 år nå, sier Thomas og tar seg en slurk fra kaffekoppen som jevnlig fylles opp utover dagen.

Ute er naturen slående vakker. Thomas legger bak seg mil etter mil hver dag, men glemmer helt at han har orkesterplass til de nordnorske naturperlene der han glir gjennom et landskap med høye fjell, skog og levende himmel.

– Det er jo vakkert her, men jeg legger egentlig ikke merke til det. Jobben min er å kjøre. Men klart, når nordlyset skinner over himmelen, da berører det meg også.

TAR BESTILLINGER DIREKTE

Mens han kjører ringer telefonen ustanselig, og meldingene tikker inn. Det er bøndene som enten venter på før eller som ringer for nye bestillinger.

– Her oppe får sjåførene forbestillingene direkte fra bøndene. Jeg synes at det er en fordel. Da blir vi godt kjent med bonden og får en god relasjon. Det er en fin jobb egentlig. Noen har kaffe klar, mens andre ikke er tilstede når jeg kommer. Det er litt opp til dem og hvilken relasjon de ønsker.

Han kjører inn på en smal, svingete vei og forbi et vann. Her gjelder det å holde balansen med den store bilen. En lang, bratt oppoverbakke viser vei opp til gården.



Når han fyller opp tankene kjører han bilen fram til tanken, hopper ut og kobler på kompressoren som blåser føret fra bilen og over i tanken.



– Du kan jo bare tenke deg hvordan denne bakken er på vinterstid! Det er tydelig at Thomas har vært her før. Han kjører bilen fram til tanken, hopper ut og kobler på kompressoren som blåser føret fra bilen og over i tanken. Etterpå rygger han med det 17 meter lange vogntoget like lett og svinger ned den lange bakken igjen.

I lasten kan han ha før til inntil ti bønder om gangen. Føret ligger fordelt i ti rom.

BEDRE VEIER

37-åringen kjører mellom 200 og 220 mil per uke. Noen fartsbøter har det jo blitt, men det blir lengre og lengre i mellom dem. – Veiene har heldigvis blitt bedre på de årene jeg har kjørt, men jeg tror at mange utenlandske sjåførere ville blitt overrasket hvis de så standarden på veiene våre.

På vinterstid er han litt mer anspent enn ellers. Noen ganger når han sover i førerhuset er det minus 30 ute, og bilen er kald.

– Det skjer endel ting med bilen også når det



Thomas Christensen er en av Fiskås sjåførere i nord. For å fylle opp tankene med kraftfôr til alle kundene kjører han ukentlig 630 kilometer mellom Sortland og Alta.



er kaldt. Dekkene blir varme av den tunge lasten og kan skape utfordringer under lossing, så sandstrøere på bilen er et nødvendig hjelpemiddel. Det er anstrengende å kjøre når det er mye snø i lufta.

Thomas stopper på bensinstasjonen, fyller opp kaffekoppen og klatrer opp i bilen igjen. Bøndene venter, og dyrene skal ha mat. Han svinger ut på veien. Klar for hundrevis av nye mil. ||

Tett oppfølging ga gode resultater

- Fôrbytte alene er sjelden løsningen på et problem, sier Wout Mutsaers i Løten Mølle. For ham er en god relasjon til bøndene avgjørende for å kunne gi gode råd og veiledning.

 Tanja Hauge Reine

 Tanja Hauge Reine

Yttertøyet må av, kjeledresser på og hender desinfiseres, før vi går inn i fjøset. Hygienekravene er strenge for at grisene skal holde seg friske.

- Dette er en eldgammel gård, stedet har historie tilbake til vikingtiden, sier Trond Fjeld. Han er åttende generasjon på Fjeld gård, og sammen med kona, Vanja, og sønnen på elleve år, driver han gården, som ligger i Østre Toten kommune. Griser har de drevet med de siste fem årene.

- Vi begynte med gris for å få en drift som er bærekraftig, og så håper vi jo at neste generasjon kan ha nytte av det, sier grisebonden.

SATELLITT-GÅRD

Fjøset på Fjeld gård er delt i to, den ene delen huser 53 drektige purker, og i den andre vrir det av avvente grisunger.

- Vi er en satellitt-gård i Bjørke purkering, under Furuseth slakteri.

Vi får 53 purker levert hver åttende uke, som griser etter cirka tre uker. Deretter blir grisungene avvent fra purkene etter cirka fire uker. Det gir nesten 345 kull i året, og vi leverer omlag 4500 grisunger til slaktegrisprodusenten hvert år, forteller Trond Fjeld.

På et rom ved siden av fjøset er det redd opp tre senger, der sover familien når purkene skal grise. Kalenderen på veggen viser at det er fjorten dager til neste gang.

- Da må vi være i fjøset hele døgnet, det er krevende, men en nærhet til dyrene i denne fasen er helt nødvendig.

- Når grisungene avvannes etter cirka fire uker, tar bonden på mange måter over rollen som purke, sier Wout Mutsaers (til høyre). Her avbildet i fjøset sammen med grisebonden Trond Fjeld.

>>

CODE RESULTATER

I slutten av 2017 bestemte Fjeld seg for å bytte forleverandør, og i dag er det Løten Mølle som leverer alt fôr til både purker og grisunger.

- Vi brukte opprinnelig et veldig mildt fôr på smågrisene, og hadde lyst til å prøve et som var litt sterkere. I tillegg hadde vi en utfordring med ødemsyke, som førte til dødelighet.

Etter at de gikk over til fôr fra Løten Mølle, har grisene hatt veldig god tilvekst. Fra avvenning til levering ved 33 kilogram, ligger grisene på godt over 700 gram i tilvekst. Fjeld har svært positive resultater å vise til, og forteller beskjedent at de i snitt avvenner oppunder 14 smågriser per purke per kull.

STERKE RELASJONER TIL BØNDENE

- Når jeg er ute hos bøndene drikker jeg ikke bare kaffe. Min viktigste oppgave er å gi råd, og å motivere og stimulere dem, sier Wout Mutsaers. Han er rådgiver hos Løten Mølle, og reiser rundt og veileder svinebønder og optimaliserer fôr.

- Jeg har virkelig en «passion for pigs», og for bønder. Dypt i meg ligger det et ønske om å bidra til at de ressursene vi har brukes på best mulig måte, slik at vi får mest mulig mat til alle, sier Mutsaers.

Han har mange års utdanning, erfaring og ekspertise innen griseproduksjon og svineernæring, og har vært grisebonde i Nederland i 35 år.

- Grisen har stor betydning for samfunnet vårt. Ikke bare gir den oss mat og spiser opp restene våre, men når den slaktes kommer hele dyret til nytte.

LAV DØDELIGHET

I dag er dødeligheten på de avvente grisungene på Fjeld gård på rundt én prosent, og det er under gjennomsnittet.

- Når grisungene avvenes etter cirka fire uker, tar bonden på mange måter over rollen som purke. Han må sørge for at grisene har det



Disse grisungene ble avvent for en uke siden. Nå skal de vokse i fire uker til, før de fraktes til slakteprodusenten.

godt og varmt, og se til at de spiser femten ganger om dagen. Dør det mange grisunger, har ikke bonden stimulert smågrisene nok, sier Mutsaers.

Han er ikke redd for å foreslå store endringer, eller å teste ut noe nytt, selv om enkelte bønder kanskje opplever at de blir prøvekraniner.

- Jeg følger opp bøndene veldig tett, og det gjør det trygt å teste ut nytt fôr og nye metoder, sier Mutsaers.

OPTIMALISERER FÔR

- Svinefôret optimaliseres ved at vi legger inn ønskede spesifikasjoner i et system, som deretter finner den optimale blandingen, sier Bjørn David Bratlie. Han er teknisk ansvarlig i Løten Mølle, og jobber sammen med Mutsaers med optimalisering av fôr.

- Variablene i svinefôr er stort sett fett, proteiner og aminosyrer, og mineralene kalsium, fosfor og natrium. Ettersom grisehold er utbredt i hele verden er dette velkjent for alle, og det er gjort mye forskning på området. Men råvarer

og fremstillingsmåte kan variere fra produsent til produsent, sier Bratlie.

Med 40 års erfaring fra fôrbransjen, er han blant landets fremste når det gjelder pelletering og prosesssteknologien som ligger bak.

- Jeg har vært med på en ekstrem førteknologisk reise. Da jeg begynte var det mye manuelt arbeid, og ingen databaser for optimalisering av fôr. I dag har Løten Mølle et anlegg med høy automasjonsgrad, og går ubemannet store deler av døgnet. Dette sikrer en jevn produksjon og høy pellets kvalitet, sier Bjørn David Bratlie



Wout Mutsaers (til venstre) har en nær relasjon med Tom Fjell, som han jobber med.

Jeg har virkelig en «passion for pigs».

- Wout Mutsaers i Løten Mølle

FIBERRIKT FÔR RETT FØR FØDSEL

De 53 drektige purkene i fjøset på Fjeld gård spiser et fôr som inneholder mye stivelse, som gir energi og stimulerer melkeproduksjonen. I tiden rundt fødsel er det ikke gunstig at melkeproduksjonen er for høy. Da kan purkene få fulle og harde jur, som igjen kan gi jurbetennelse. For å unngå det trappes førmengden ned før fødsel. Purkene får det samme fôret som før, men får i tillegg et topdressing-fôr. Topdressing inneholder mye trevler som purkene kan fordøye, blant annet roesnitter, hvetekli, grovt bygg og et smaksstoff.

- Dette fôret gir jevn energi og langvarig metthetsfølelse før en krevende fødsel, og de unngår tette melkekanaler, sier Mutsaers.

Smågrisene får to never smågrisefôr på gulvet allerede rett etter fødselen, og i uken før avvenning får de også avvenningsfôr.

- Når purka spiser av det, gjør smågrisene det også, og når de er vant til å spise fra gulvet sammen med purka, går avvenningen enklere. Hvis overgangen fra melk til fast fôr er for bratt, klarer ikke smågrisene å fordøye maten, og da øker dødeligheten, sier Mutsaers. Han mener det er en kombinasjon av flere faktorer som avgjør grisens helse.

- Grisenes trivsel og helse er en kombinasjon av både fôr, klima, hygiene og andre vaner. Jeg ser alt i sammenheng når jeg er ute hos bøndene. ||

Sa opp oljejobb for å satse på hest

Pål Buer er en av landets beste travtrenere, og kjører 480 løp i året. Interessen for hest startet da moren fikk hundeallergi.

 Karianne Munch-Ellingsen

 Jon Arne Tjelta



Pål Buer har 26 hester som han trener på Forus Travbane.

Det er noe majestetisk over de høye, firbeinte. Den elegante gangen og blanke pelsen, - det er kanskje ikke så rart at hest er best i manges øyne. På rekke og rad står de tålmodige i båsene sine i stallen på Forus travbane. Nok en treningsøkt er over, og nå er det spising og strigling som står for tur.

Med opp mot 500 løp i året og 70-100 seire, har Pål Buer kjørt inn 2,5-4 millioner til hesteeierne. Det blir det god butikk av. Men at Buer skulle bli en anerkjent hestetrener var tilfeldig.

– Far drev med hundekjøring, men måtte slutte da mor fikk hundeallergi. Da måtte han ha noe annet med spenning og konkurrering og kjøpte en hest for å trene den, som en hobby.

Som liten gutt sto Buer på utsiden av gjerdene på Forus og så på. Han minnes lyden av hester i full galopp og ikke minst spenningen rundt løpsdagen.

– Det var veldig spennende, spesielt under løp. Det å se og høre de store hestene ga en

skikkelig wow-følelse. Interessen for sporten økte, og jeg begynte å gå i stallen etter skoletid og i ferier. Etter skolegang begynte jeg som stallmann, men et løfte til foreldrene mine ga meg et opphold på noen år.

KARRIERE I USA

For foreldrene til Pål ville gjerne at han skulle får seg en «ordentlig» jobb. De hadde andre ambisjoner for ham enn hest, for det er de færreste som slår gjennom på høyt nivå, og det er mange om beinet. For de fleste er hest en hobby, og mange trakter etter å gjøre hobbyen til sitt levebrød. Pål lovet foreldrene å få seg en mer seriøs jobb etter forsvaret. Han fulgte Rogaland-strømmen, og fikk seg en jobb «i oljå», i Maersk. Med jobb offshore fikk han likevel anledning til å tilbringe store deler av friperiodene i stallen på Forus.

– Det gjorde at jeg hadde lyst til å ta sjansen og gjøre det på fulltid, så jeg sa opp jobben og begynte som stallmann igjen. Etter et par år der kom jeg over en annonse i fagbladet Trav og Galopp-nytt hvor de søkte etter en privattrener til en stall i USA.

Jeg søkte for «løye» og var så heldig at jeg fikk den!

Planen var at Pål og samboeren skulle bli i USA i ett år. Men det skulle gå åtte år med gode resultater før de vendte snuten hjemover igjen. Da ville han ha pause fra trav, og dro tilbake til den gamle jobben i Maersk. Som så mange andre ble imidlertid arbeidsplassen også berørt av oljekrisen, og Pål begynte å føle seg utrygg. Da var det bare en ting å gjøre: jobbe med de firbeinte igjen. Denne gang som travtrener, på samme sted som hadde gitt ham wow-følelsen som liten guttunge.

– Jeg begynte på null, men har i dag 26 hester som jeg trener.

PULSMÅLER OG LAKTATPRØVER

Akkurat som Team Ingebrigtsen måles treningsintensiteten med pulsmålere og laktatprøver etter øktene. Alle hestene har egne treningsopplegg og ingen av treningsøktene er tilfeldige.

– Vi planlegger treningsopplegget nøye, og passer på at hestene som er på samme nivå trener sammen. En seksåring har høyere kapasitet og trener i raskere tempo enn en treåring, forteller Buer.

Hestene begynner ikke å konkurrere før de er tre år, men ett- og toåringene trener seks-syv ganger i løpet av en uke. Konkurranshestene trener færre økter, men med mer intensitet.

Buer synes det er ekstra motiverende når en hest som ikke har vært så god, får gode resultater. For det er dette Buer synes er gøy med jobben. Ja, hestene er fine å se på, men det som motiverer ham er å se hva han kan få til, rent sportslig, med riktig trening og fôr.

– FÔRET HAR ALT Å SI FOR HESTER SOM KONKURRERER

Hestene som Buer trener spiser omtrent seks kilo fôr til dagen. Buer regner på mobilen.

– Totalt på alle hestene blir det altså 50-60 tonn fôr i året. Da sier det seg selv at godt fôr er avgjørende for suksess.



Jasmin Ahlf gjør en av hestene klar til neste treningsøkt.



Hestene spiser 50-60 tonn fôr i året, og Buer er klar på at godt fôr er avgjørende for suksess.

– Stabil kvalitet, god hygiene og riktig næringsinnhold på fôret er veldig viktig. Hester er intolerante mot muggsopp, og tåler det mye dårligere enn oss mennesker. De blir småsyke, mister formen og det kan sette dem tilbake flere uker. Et annet poeng er at hestene ikke kan si ifra selv om de ikke føler seg helt i form. Derfor er det viktig at vi holder dem friske, slik at vi ikke stiller dem til start med sykdom i kroppen, forteller han.

Buer fører konkurransehestene en type kraftfôr, Fiskå Toppstar Total, mens ett- og toåringene får et med mer protein; Topstar Avl. Som med mennesker, duger heller ikke hesten uten riktig mat (og drikke).

– Hestene er helt avhengige av godt fôr, sier han, og mater en hest til ære for fotografen.

OPPFORDRER FOLK TIL TRAVBANEN

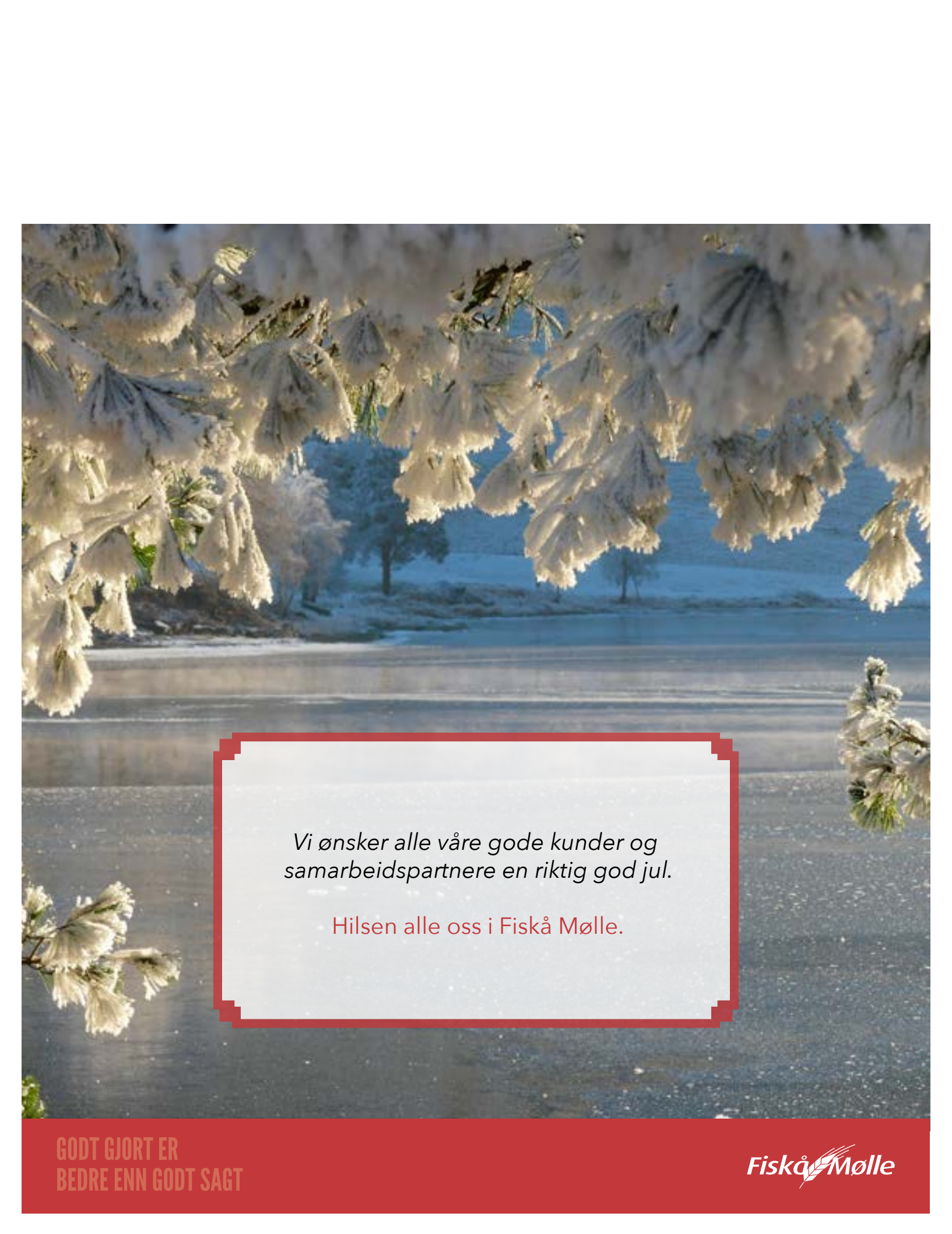
Man skulle kanskje tro at man må være en skikkelig hestegutt eller -jente for å bli travtrener, men for Buer er det er altså først og fremst ambisjoner om å få gode resultater, som driver ham.

Han mener det er viktig å være målrettet dersom man ønsker å leve av hobbyen sin.

– I tillegg må det være en god forståelse for trening generelt. Mye av det jeg har lært har jeg lest meg til selv, og siden det ikke er mye litteratur om trening av hester, leser jeg om trening for mennesker. Grunnprinsippene er de samme, men treningsmengden hestene tåler er mye lavere, forteller Buer.

Han håper at flere kan få øyene opp for sporten, og tar turen til travbanen. Trav er fremmed for mange, og han oppfordrer folk som er interesserte i å se noe annerledes til å komme på løp og se de store dyrene i aksjon.

Høsten er kommet til Forus for fullt, og Buer kler godt på seg for neste treningsøkt. Lyden av hesten som traver forbi, gir en skikkelig wow-følelse. ||



*Vi ønsker alle våre gode kunder og
samarbeidspartnere en riktig god jul.*

Hilsen alle oss i Fiskå Mølle.

GODT GJORT ER
BEDRE ENN GODT SAGT

Fiskå Mølle